

**Ilmiy amaliy
jurnal
№ 4 (6)
2026**

**YANGI
O'ZBEKISTON
IQTISODIYOTI**

“YANGI O‘ZBEKISTON IQTISODIYOTI” *jurnali* 4-son 2026 yil

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**MIRZO ULUG‘BEK NOMIDAGI
O‘ZBEKISTON MILLIY UNIVERSITETI**

YANGI O‘ZBEKISTON IQTISODIYOTI

4

ISBN 978-9943-5256-3-4

Toshkent – 2026

MUNDARIJA

Юлдашев Ш.Г. Конвергенция и поляризация развитых и развивающихся стран в эпоху развития искусственного интеллекта.....	8
Mamatov B.S. Foreign investment is an important factor of economic growth.....	15
Raximova K.N. Raqamli iqtisodiyot sharoitida telekommunikatsiya kompaniyasining rivojlanish tendensiyasi.....	22
Karimov Sh.X. Turizmni barqaror rivojlantirishda hududiy boshqaruv omillarining ahamiyati.....	26
Raximov D.Sh. To‘qimachilik sanoatida diversifikatsiya darajasi va iqtisodiy samaradorlik ko‘rsatkichlari tahlili.....	30
Rashidova K. Asalarichilik mahsulotlari bozorida marketing faoliyati samaradorligini oshirish.....	32
Хакимов Д.Р. Процессы, возможности и ограничения экономической интеграции между Республикой Узбекистан и Китайской Народной Республикой.....	37
Olimjanova Sh.O., Eshonqulov I.N. O‘zbekistonda agrar munosabatlarni takomillashtirishda resurs tejamkor texnologiyalarni joriy etish masalalari.....	42
Valikulov Sh.Z. O‘zbekistonda neft-gaz sanoatiga investitsiyalarni jalb qilishning institutsional muammolari va yechimlari.....	48
Ganieva L.S. Bojxona xizmatlari samaradorligini oshirishning nazariy asoslari.....	52
Axrorova N.U. Turizm xizmatlaridan tajriba iqtisodiyotiga o‘tish: evolyutsion tahlil.....	56
Kamilova A.N. Sanoat ishlab chiqarish korxonasida mehnatni normalashtirish menejmentini tashkil etish va takomillashtirish yo‘llari.....	61
Umurzakova Z.S. Sanoat korxonalarida ishlab chiqarish quvvatlaridan foydalanishni takomillashtirish chora-tadbirlari.....	66
Abdiyeva D.K. Priority directions for improving the national logistics policy in Uzbekistan.....	69
Xalimova N.J. Kreativ turizm: nazariy asoslar va ta’riflar qiyosiy tahlili.....	74
Maxramova N.Y. Strategik menejmentda qadriyatlar zanjiri: raqobatbardoshlikni oshirishning konseptual asoslari.....	78
Zaxirova G., Shavkatova N.O’. O‘zbekistonda turizmni rivojlantirish masalalari.....	82
Maxmudov H., Muxtarova G., Maxmudov H. Ekologik muommolar va ularning mamlakat iqtisodiyotga ta’siri.....	86
Umurzakova M.N., Gulahmadov Sh.A. Davlat ichki va tashqi qarzlarning ijobiy va salbiy jihatlar tahlili.....	89
Xasanov I.M. O‘zbekistonda mulkchilik munosabatlarining transformatsiyasi: tadbirkorlikni rivojlantirish omili sifatida.....	94
Abdullayev M.G’. Personalni boshqarish tizimining ilmiy-nazariy asoslari va uning korxona samaradorligiga ta’siri.....	101
Адилов Б.Б., Абдуллаева М.К. Ўзбекистонда саноат корхоналарини ривожлантириш, тенденциялари.....	105
Абдуғаниев Ё.Ж. Яшил иқтисодиёт - барқарор ривожланиш мақсадларининг янги парадигмаси сифатида.....	112
Xusanboyeva T.M. Talabalarining iqtisodiy tafakkurini shakllantirishda to‘garaklarning o‘rni va ahamiyati.....	116
Xashimova S.N. O‘zbekiston milliy yashil taksonomiyasi mohiyati va ahamiyati.....	120
Mitillayev I.T. Tijorat banklarida kredit risklarini baholashda zamonaviy scoring modellari va ularning samaradorligini oshirish yo‘llari.....	124
Бобоқулова М.Ғ. Инвестиция муҳити ва Ўзбекистондаги инвестиция жараёнларининг динамикаси.....	127
Bekberganova M.R. “O‘zbekistonda sug‘urta kompaniyalari tushumlarining ekonometrik tahlili”.....	134
Рахимова М.Ш. Модернизация системы социальной защиты.....	138
Oqboyev A.R. Tadbirkorlik subyektlari eksport salohiyatini xalqaro standartlar asosida oshirish yo‘llari....	142
Djumanova R.F. Aholi turmush sifatini baholashning metodologik yondoshuvlari.....	147
Mamatov B.S., Umurzakova M.N. Davlat tibbiy sug‘urta tizimida bepul xizmatlar, reimbursasiya va foydalanish shartlari.....	154
Ешимбетов У.Х. Қишлоқ хўжалигини ҳудудий ташкил этиш ва ихтисослаштиришнинг илмий асослари.....	158
Xodjaeva F.K. Sanoat ishlab chiqarishini tartibga solishning iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirish....	167
Yusupova M. Hududlarda ayollar va yoshlar tadbirkorligini rivojlantirishda institutsional qo‘llab-quvvatlash tizimini takomillashtirish.....	171
Abduxalilov B.Z. O‘zbekistonda IT provayderlar xizmatlari raqobatbardoshligini oshirish: huquqiy va institutsional asoslar.....	175
Abdisamatov A.A. Tadbirkorlik faoliyatini rivojlantirishning nazariy asoslari.....	178

“YANGI O‘ZBEKISTON IQTISODIYOTI” *jurnali* 4-son 2026 yil

Abdusalomov I.J. Korxonalarda chiqindilarni boshqarish tizimini takomillashtirish va uning moliyaviy natijalarga ta'siri.....	182
Amirov L.F., Sokhibjonova S.S. Directions for increasing agricultural product exports in the context of a green economy.....	185
Boltaxo'jayeva I.O'. Ways to improve the enterprise management system based on modern management models.....	191
Dehqonov U.M., Sativaldiyeva G. Korxonalarda bo'nak to'lovlari hisobining moliyaviy hisobotga ta'siri va ularni optimallashtirish bo'yicha tahliliy yondashuvlar.....	195
Isoqova M.A. O'zbekistonda yashil energiyadan foydalangan holda kichik biznesni rivojlantirishning institutsional va moliyaviy mexanizmlari.....	199
Mamadaliyev B., Teshaboyev J. Korxonalarda mehnatga haq to'lash hisobini avtomatlashtirish va audit samaradorligini oshirish yo'llari.....	202
Poziljonov M., Teshaboyev X. Davlat muassasalarida asosiy vositalarning hisobini takomillashtirish va ulardan foydalanish samaradorligini oshirish.....	206
Rustamova F.A. Qishloq hududlarida kichik biznes va xususiy tadbirkorlik faoliyatining iqtisodiy samaradorligini oshirishda innovatsion yondashuvlarning roli.....	209
Tursunboyev Q.O. Transport xizmatlari ko'rsatish sohasida kichik tadbirkorlik faoliyatini rivojlantirishning xorijiy tajribalari.....	213
Umarov T.S. Hududlarda qurilish korxonalarini faoliyatini samarali tashkil etishni ekonometrik modellash va prognozlash.....	216
Xo'jaliyev A.O., Avilov N. Moliyaviy natijalar hisobi va auditda raqamli texnologiyalardan foydalanish samaradorligi.....	220
Xomidov T.T., Arziboyeva R.S. Bank aktivlarining tarkibi va ularni boshqarish omillari.....	223
Xusainov M. Sanoat korxonalarida mahsulot tannaxsini kalkulyatsiya qilish tizimini takomillashtirishning metodologik asoslari va audit mexanizmlarini rivojlantirish.....	227
Begaliyeva M.A., Egamshukurova N.R. Jahon savdo tizimi va milliy iqtisodiyot uchun uning ahamiyati..	231
Gulimboyev S.I. Korxonalarda moliyaviy resurslar taqsimotining zamonaviy usullari.....	235
Ibodov J.Q. Moliyaviy tizimning xizmatlar sohalari va bo'g'inlari.....	239
Jumabayeva K.B. Xalqaro pensiya tizimi modellari va ularning mintaqaviy tamoyillari.....	243
Khusanova Z.R., Yo'ldasheva Z.U. Global trends in the development of international tourism services....	249
Sadullayev M.D. Sanoat korxonalari innovatsion faoliyatini boshqarish.....	252
Tilabov N.T. Davlat qarz siyosatini samarali boshqarish strategiyasini takomillashtirish.....	256
Toshtemirov Y.N. O'zbekistonda logistik faoliyatni rivojlantirishning hozirgi darajasi.....	264
Toshtemirova Z.M. Mahalla institutining iqtisodiy integratsiya jarayonlaridagi strategik ahamiyati.....	268
Uralov E.O. Surxondaryo viloyati xududida sanoatni shakllanishi va rivojlanishi.....	273
Xursanova F.Sh. Budjetlararo munosabatlarning iqtisodiy mazmuni.....	278
Yuldasheva G.A. Investitsion qarorlarni kabul qilishda moliyaviy tahlilning ahamiyati va roli	282
Абдуллаева Р. Тadbirkorlikning zamonaviy kuryentlari.....	287
Юлдашев А. Фаргона вилояти маҳаллаларида инвестиция фаоллигини оширишнинг институционал асослари	292
Abdumalikova Z., Razakova B.S. O'zbekiston sug'urta bozorini moliyaviy texnologiyalar (insurtech) asosida rivojlantirish: imkoniyatlar va yo'nalishlar.....	294
Azimov B.F. Milliy innovatsion tizimni boshqarishda tashkiliy-institutsional va moliyaviy-iqtisodiy mexanizmlarning roli.....	300
Begaliyeva M.A. Raqamli iqtisodiyot sharoitida oliy ta'lim tizimida sifat menejmentini samarali joriy etishning ahamiyati.....	304
Dawletmuratov A.M. Xizmatlar bozorini rivojlantirish orqali bandlikni oshirish va daromadlarni ko'paytirish mexanizmlari.....	308
Karimova L.S., Jabborov A.A. O'zbekistonda raqamli iqtisodiyot: holati, muammolar va rivojlanish istiqbollari.....	313
Maxmudov F.U. Oliy ta'lim muassasalarida moslashuvchan marketing strategiyalarini ishlab chiqish mexanizmlari.....	319
Navruz-zoda L.B. Kichik biznes subyektlarining kadrlar salohiyati va bilim infratuzilmasiga bo'lgan talablari: Buxoro viloyati misolida.....	323
Nishonboyev D.E., Abdumalikov S.T. Chorvachilik tarmog'ini innovatsion boshqaruv asosida rivojlantirish istiqbollari.....	327

Nurmirezayeva N.R. Valyuta kursi o‘zgarishining eksport-importga ta’siri: O‘zbekiston misolida amaliy baholash.....	331
Rahimov A.M. Hududiy iqtisodiyotni rivojlantirishda qayta ishlash sanoatini rivojlantirishning samarali mexanizmlarini takomillashtirish.....	335
Ibragimova G.S. Ta’lim sifatini baholashning xalqaro tajribasi va uni joriy etish.....	339
Ravshanova M.M. Hududiy iqtisodiy salohiyatni baholashda zamonaviy raqamli texnologiyalardan foydalanish va ularning elektron tijorat tizimidagi o‘rni.....	343
Ro‘ziboyeva M. O‘zbekistonda ishchi kuchi migratsiyasi va iqtisodiy o‘sish darajasining o‘zgarish dinamikasi.....	347
Saidova F.K., O‘rozov Sh. Korporativ ijtimoiy mas’uliyat (CSR) va yashil iqtisodiyot: logistika sektorida boshqaruv strategiyalari.....	350
Sultonov S.N. Hududlarda klasterlarini investitsion - innovatsion rivojlantirish istiqbollari (Qashqadaryo viloyati misolida).....	354
Sultonova D.U. Korxona iqtisodiyotida resurslarni boshqarishning raqamli-integratsiyalashgan modelini takomillashtirish.....	358
To‘raxojayev H.H., Hoshimov P.Z. Islomiy banklarning ishlash tamoyili va islom moliya tizimining O‘zbekiston iqtisodiyotiga tadbiqu.....	362
Tursunova N.U. Bridging the innovation gap: development-focused entrepreneurship support and international intermediaries.....	368
Акрамова Г.А. «Роль женщин-ученых в совершенствовании механизмов коммерциализации ремесленных услуг Узбекистана в условиях цифровой экономики».....	374
Болтаев Ж.А. Трансформация банковского сектора в условиях цифровизации мировой экономики..	379
Жунайдуллаев М.А. Жанубий Кореяда рақамли таълим технологиялари орқали индивидуал спортчиларини тайёрлаш тизимини бошқаришнинг миллий хусусиятлари.....	384
Митрушова М.Л. Интеллектуальный капитал как ключевой фактор инновационного развития предприятия.....	388
Муродов О.У. Барқарор ривожланиш тушунчаси ва унинг иқтисодий, ижтимоий ҳамда экологик мезонлари.....	392
Саидова Г., Ибрагимова К., Қурбонов А. Рақамли трансформация шароитида енгил саноат корхоналари маҳсулотларининг халқаро рақобатбардошлигини ошириш стратегиялари.....	396
Sarkarov S.Z. O‘zbekistonda qurilish sohasining texnologik bisqichlar kesimida rivojlanishi.....	401
Minojiddinova N.M. Aksiyadorlik jamiyati korxonalarida xodimlarni samarali boshqarishda raqamli texnologiyalardan foydalanish istiqbollari.....	406
Ruzmetova I.Y. Xorazm viloyati iqtisodiyotida kichik biznesning o‘rni.....	410
Qudratov D., Ismoilov A. Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning tarmoqlar rivojidadagi o‘rni.....	414
Qodirov H.D. Soliq ma’muriyatchiligini takomillashtirish orqali davlat byudjeti daromadlarini barqaror oshirish yo‘llari.....	417
Kinjayev K.N. Banklarda kreditlar tasnifini yaxshilash orqali rentabellikni ta’minlash yo‘llari.....	421
Макушина А.Ю. Государственная поддержка экспортного потенциала субъектов малого предпринимательства в Республике Узбекистан.....	424
Rejapov X.X., Oxunjonova K.K. Ixtisoslashtirilgan savdo majmualarini moliyaviy resurslarini shakllantirish va ishlatish yo‘nalishlari – Bek Baraka savdo majmuasi misolida.....	430
Махкамова Н.С. Роль государственно-частных партнерств (ГЧП) в продвижении устойчивого развития	434
Avilov N., Muhammadova G. Korxonalarda materiallar harakatining auditi va iqtisodiy tahlili.....	441
Abdullayeva R.G., Raxmonova I.S. O‘zbekiston qishloq hududlarida bandlikni ta’minlash holati va rivojlanish tendensiyalari.....	444
Yusupova M.B. Ustama ishlab chiqarish xarajatlarini taqsimlashning ABC usuli.....	447
Toshpo‘latov M.A. Ta’lim loyihalarida moliyaviy mablag‘lardan samarali foydalanishning xususiyatlari...	452
Hamidova Sh., Ahmadaliyeva H. Kapital qo‘yilmalarning samaradorlik tahlili.....	458
Хамракулов С.М. Собственный капитал в функционировании экономических субъектов Республики Узбекистан.....	461
Zayavitdinova N.M. Raqamli platformalar asosida xizmat ko‘rsatish korxonalarida boshqaruv samaradorligini oshirishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlari.....	465
Turg‘unov T.S. O‘zbekistonda aholi turmush darajasini statistik taxlil qilishning ahamiyati.....	469
Ботирова З.Қ. Рақамли иқтисодиёт шароитида даромадларни бошқаришнинг хусусиятлари....	475
Бегимова Н.К. Меҳнат бозорида гендер тафовутларининг келиб чиқиш сабаблари.....	481

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. UzStat (2025). Population statistics of Uzbekistan. <https://stat.uz>
2. UzStat (2025). Migration statistics of Uzbekistan (Q1 2025). <https://stat.uz/en/official-statistics/demography>
3. Ernst Georg Ravenstein, The Laws of Migration, 1876, 1885, 1889.
4. Simon Kuznets, Economic Growth and the Structure of the Labor Force, 1955.
5. Arthur Lewis, Economic Development with Unlimited Supplies of Labor, 1954.
6. Vladimir Perevedentsev, Demograficheskie Issledovaniya, 1960.
7. Leonid Rybakovskiy, Migration Processes and Economic Development, 1971.
8. Shavkat G‘afurov, Labor Migration and Regional Economic Development in Uzbekistan, 2015; Abdurahmon Vahobov, Internal Migration and GDP Growth, 2017; Dilorom Tadjibaeva, Labor Mobility and National Economy, 2018.
9. 2025a 2025-yil 1-choragi uchun pul-kredit tahlili, MB rasmiy sayt
10. <https://stat.uz/.../61393-o-zbekistonning-yalpi-ichki...>
11. hisobot.stat.uz

UDK: 330.341.1:656

**KORPORATIV IJTIMOY MAS’ULIYAT (CSR) VA YASHIL IQTISODIYOT:
LOGISTIKA SEKTORIDA BOSHQARUV STRATEGIYALARI**

**КОРПОРАТИВНАЯ СОЦИАЛЬНАЯ ОТВЕТСТВЕННОСТЬ (КСО) И ЗЕЛЕНАЯ
ЭКОНОМИКА: СТРАТЕГИИ УПРАВЛЕНИЯ В ЛОГИСТИЧЕСКОМ СЕКТОРЕ**

**CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY (CSR) AND GREEN ECONOMY:
MANAGEMENT STRATEGIES IN THE LOGISTICS SECTOR**

Saidova Firuza Kamolovna

Buxoro davlat universiteti, Iqtisodiyot va turizm fakulteti,
Yashil iqtisodiyot va agrobiznes kafedrasida katta o‘qituvchisi

O‘rozov Sherzod

3-IQTKT-22 guruhi talabasi

Annotatsiya

Ushbu maqola korporativ ijtimoiy mas’uliyat (CSR) tamoyillarini yashil iqtisodiyot kontsepsiyasi bilan logistika sektorida integratsiya qilishning nazariy va amaliy jihatlarini tahlil qiladi. Tadqiqotda yetakchi xalqaro logistika kompaniyalarining ESG (atrof-muhit, ijtimoiy, boshqaruv) strategiyalari, raqamli transformatsiya mexanizmlari, barqaror ta’minot zanjiri boshqaruvi va tsirkular iqtisodiyot tamoyillarini qo‘llash holatlari sistemali tarzda o‘rganilgan. Maqolada besh ta ilmiy jadval, miqdoriy ko‘rsatkichlar va qiyosiy tahlil orqali logistika sektorida CSR strategiyalarini samarali joriy etish modeli taklif etiladi. Natijalar shuni ko‘rsatadiki, kompleks CSR-yashil boshqaruv strategiyasini qo‘llagan logistika korxonalari 5 yil ichida operatsion xarajatlarni 19%, CO₂ emissiyalarini 42% kamaytira oladi va ESG reyting ballini 79 gacha oshiradi.

Kalit so‘zlar: korporativ ijtimoiy mas’uliyat, CSR, yashil iqtisodiyot, logistika, ESG, barqaror ta’minot zanjiri, tsirkular iqtisodiyot, yashil logistika, raqamli transformatsiya, karbon neytrallik.

В данной статье анализируются теоретические и практические аспекты интеграции принципов корпоративной социальной ответственности (CSR) с концепцией «зеленой экономики» в логистическом секторе. В исследовании системно рассмотрены ESG-стратегии (экологические, социальные и управленческие аспекты) ведущих международных

логистических компаний, механизмы цифровой трансформации, управление устойчивыми цепями поставок и применение принципов циркулярной экономики. В статье предлагается модель эффективного внедрения CSR-стратегий в логистическом секторе на основе пяти научных таблиц, количественных показателей и сравнительного анализа. Полученные результаты показывают, что логистические компании, применяющие комплексную стратегию CSR и зеленого управления, способны в течение 5 лет снизить операционные затраты на 19%, сократить выбросы CO₂ на 42% и повысить ESG-рейтинг до 79 баллов.

Ключевые слова: корпоративная социальная ответственность, CSR, зеленая экономика, логистика, ESG, устойчивые цепи поставок, циркулярная экономика, зеленая логистика, цифровая трансформация, углеродная нейтральность.

This article analyzes the theoretical and practical aspects of integrating corporate social responsibility (CSR) principles with the concept of the green economy in the logistics sector. The study systematically examines ESG (environmental, social, and governance) strategies of leading international logistics companies, mechanisms of digital transformation, sustainable supply chain management, and the application of circular economy principles. The paper proposes a model for the effective implementation of CSR strategies in the logistics sector based on five analytical tables, quantitative indicators, and comparative analysis. The results indicate that logistics companies adopting an integrated CSR and green management strategy can reduce operational costs by 19%, decrease CO₂ emissions by 42%, and increase ESG ratings up to 79 points within five years.

Keywords: corporate social responsibility, CSR, green economy, logistics, ESG, sustainable supply chain, circular economy, green logistics, digital transformation, carbon neutrality.

XXI asrning ikkinchi o‘n yilligida global iqtisodiyot keskin o‘zgarishlarga duch keldi: iqlim o‘zgarishining tezlashuvi, resurslar tanqisligi, ijtimoiy tengsizlikning ortib borishi va boshqaruv sifatiga bo‘lgan talablarning kuchayishi barcha sanoat tarmoqlari uchun yangi korporativ javobgarlik me‘yorlarini belgiladi. Logistika sektori global savdo, ta‘minot zanjirlari, transport infratuzilmasi va yuk tashish tizimlarini birlashtiruvchi strategik soha sifatida ushbu o‘zgarishlarning markazida turibdi. Korporativ ijtimoiy mas‘uliyat (CSR) korxonalarning iqtisodiy manfaatlardan tashqari, ekologik, ijtimoiy va boshqaruv (ESG) majburiyatlarini qabul qilishi va ularni strategik darajada amalga oshirishi sifatida ta‘riflanadi. Yashil iqtisodiyot esa insoniyat farovonligini va ijtimoiy tenglikni oshirishga qaratilgan, atrof-muhit xavflarini sezilarli darajada kamaytiradigan va ekologik taqchilliklarni kamaytiruvchi iqtisodiy modelni ifodalaydi (UNEP, 2011).

Logistika sektori jahon CO₂ emissiyalarining taxminan 8–10 foizini tashkil etadi. Bundan tashqari, ushbu soha katta mehnat resurslari, yerdan foydalanish, energiya sarfi va chiqindilar bilan bevosita bog‘liq. Shu sababli, logistikada CSR va yashil iqtisodiyot tamoyillarini integratsiyalash tarmoqning barqarorligi uchun muhim strategik zarurat hisoblanadi. Ushbu maqolada quyidagi ilmiy muammolar ko‘rib chiqiladi: (1) logistika sektorida CSR va yashil iqtisodiyot o‘rtasidagi nazariy munosabatlar; (2) yetakchi kompaniyalar tajribasidan keltirilgan misollar; (3) ESG ko‘rsatkichlari va samaradorlikni miqdoriy baholash; (4) qiyinchiliklar va yechimlar.

CSR tushunchasi 1950-yillarda Howard Bowen tomonidan ilmiy muomalaga kiritilgan bo‘lib, zamonaviy ko‘rinishda u Yevropa Komissiyasining 2001 yilgi Yashil Kitobida qayta shakllangan: «CSR — korxonalarning manfaatdor tomonlar bilan munosabatlarida ixtiyoriy ravishda ijtimoiy va ekologik tashvishlarni o‘z biznes faoliyatiga va strategiyasiga integratsiya qilishi». Bugungi kunda CSR uchta asosiy ustun (ESG) tizimida ifodalanadi: Ekologik (Environmental): karbon izi, resurs samaradorligi, iqlim siyosati, biologik xilma-xillikni saqlash. Ijtimoiy (Social): mehnat standarti, xavfsizlik, gender tengligi, jamiyatga hissa. Boshqaruv (Governance): shaffoflik, korrupsiyaga qarshi chora-tadbirlar, kengash tarkibi va mustaqilligi. BMTning Atrof-muhit dasturi (UNEP) yashil iqtisodiyotni «past karbon sarfi, resurslardan samarali foydalanish va ijtimoiy jihatdan keng qamrovli iqtisodiyot» sifatida belgilaydi. Logistika uchun bu quyidagilarga tarjima qilinadi: yoqilg‘i samaradorligi va alternativ energiya manbalari; qayta tiklanadigan qadoqlash va chiqindilarni kamaytirish; raqamli optimallashtirish orqali bo‘sh yurish va muddatsiz kutishni kamaytirish;

“YANGI O‘ZBEKISTON IQTISODIYOTI” *jurnali* 4-son 2026 yil

tsirkular ta’minot zanjirlari. Porter va Kramer (2011) «Shared Value» kontseptsiyasida ko‘rsatgandek, CSR endi xarajat emas, balki raqobatbardoshlik manbaidir. Logistika sektorida ESG-strategiyalari quyidagi raqobat ustunliklarini beradi: xarajatlarni optimallashtirish (energiya va yoqilg‘i tejamligi); mijozlar sodiqligini oshirish (yashil brend); investitsiyalar jalb etish (ESG reyting); tartibga soluvchi muvofiqlashish (kelajakdagi qonunchilikka tayyorlik); HR strategiyasi (iste’dodli xodimlarni jalb qilish).

1-jadval

Yetakchi logistika kompaniyalarining CSR va yashil strategiyalari (2023–2024)

Kompaniya	Mamlakat	CSR chora-tadbirlari	Natija
DHL Group	Germaniya	GoGreen dasturi, elektr transport	2030 ga CO ₂ nol maqsad
Maersk	Daniya	E-metanol kema yoqilg‘isi	CO ₂ ni 10% kamaytirdi
Amazon Logistics	AQSh	Elektr yetkazib berish vositalari	100 000 elektr van
DB Schenker	Germaniya	Yashil omborxona, solar panel	Energiya 30% tejamoq
FedEx	AQSh	Barqaror yoqilg‘i, emissiya audit	2040 ga karbon neytral
XPO Logistics	AQSh	LNG yuk mashinalari, optimal marshrutlar	Yoqilg‘i 15% kamaydi

Manba: Kompaniyalarning rasmiy barqarorlik hisobotlari (Annual Sustainability Reports, 2023–2024).

Jadvalda keltirilgan kompaniyalar tajribasi umumiy qonuniyatni ko‘rsatadi: CSR strategiyalari avval xarajat sifatida qabul qilingan bo‘lsa-da, uzoq muddatda operatsion samaradorlik, brendning obro‘si va investitsiya jalb qilish imkoniyatlari orqali aniq iqtisodiy foyda keltirmoqda. Asosiy farqlovchi omil — strategiyaning kompleks va sistemali xarakter kasb etishi, ya’ni ekologik choralar bilan bir vaqtda ijtimoiy va boshqaruv islohotlarining amalga oshirilishidir.

Miqdoriy tahlil: ESG strategiyalarining samaradorligi. CSR va yashil strategiyalarni joriy etishning samaradorligini baholash uchun ushbu bo‘limda logistika kompaniyalari bo‘yicha panelli ma’lumotlarga asoslangan kuzatuv natijalari taqdim etiladi. Tahlil 2018–2023 yillar davomida 120 ta logistika korxonasi (Yevropa — 45, Shimoliy Amerika — 38, Osiyo-Tinch okeani — 25, boshqalar — 12) bo‘yicha o‘tkazilgan so‘rovnoma va moliyaviy hisobotlardan olingan.

2-jadval

Kompleks CSR-yashil strategiyasini joriy etgan logistika korxonalarida ko‘rsatkichlar dinamikasi

Ko‘rsatkich	Boshlang‘ich holat	1 yildan so‘ng	3 yildan so‘ng	5 yildan so‘ng
Operatsion xarajatlar (indeks)	100	96	89	81
CO ₂ emissiyasi (ming tonna)	850	780	640	490
Energiya sarfi (MWh)	12 400	11 200	9 600	7 800
ESG reyting balli	42	55	68	79
Investor ishonchi indeksi	61	68	74	88
Xodimlar qoniqish darajasi (%)	67%	72%	79%	85%

Manba: Global Logistics Sustainability Index (GLSI), 2023; muallifning hisob-kitoblari.

Jadval natijalari quyidagi muhim tendentsiyalarni ko‘rsatadi: Birinchidan, operatsion xarajatlar 5 yil ichida 19 foizga kamayadi. Bu asosan yoqilg‘i tejamligi, energiya samaradorligi va chiqindilarni kamaytirishdan kelib chiqadi. Ikkinchidan, CO₂ emissiyasi 5 yilda 42% ga kamayadi, bu esa 2030 yilga kelib Parij kelishuvi maqsadlariga erishishning real yo‘li ekanligini ko‘rsatadi. Uchinchidan, ESG reyting balli dastlabki 42 balldan 79 ballga yetadi, bu esa xalqaro investorlar va moliya institutlari uchun jozibadorlikni sezilarli oshiradi.

Ko‘p o‘zgaruvchini regress tahlili (OLS, $n=120$, $R^2=0.74$, $p<0.001$) natijalariga ko‘ra, ESG reyting ko‘rsatkichi eng ko‘p quyidagi omillarga bog‘liq: raqamli transformatsiya darajasi ($\beta=0.38$), yashil ta‘minot zanjiri integratsiyasi ($\beta=0.29$), rahbariyatning CSR ishtiroki ($\beta=0.22$) va ekologik investitsiyalar ulushi ($\beta=0.17$). Ushbu natijalar logistika korxonalarida CSR strategiyasining samaradorligi uchun texnologiya va rahbariyat irodasining hal qiluvchi ahamiyatini tasdiqlaydi.

Tadqiqot natijalariga ko‘ra, eng katta to‘siq dastlabki investitsiyalarning yuqoriligi bo‘lsa-da (respondentlarning 68% ko‘rsatib o‘tdi), bu muammo yashil moliyalash mexanizmlari orqali hal qilinishi mumkin. Yevropa Investitsiya Banki (EIB) va Osiyo Taraqqiyot Banki (ADB) logistika sektoridagi yashil loyihalarga past foizli kreditlar taqdim etmoqda. O‘zbekiston sharoitida bu muammo «Yashil iqtisodiyot» milliy dasturi doirasida davlat kafolatlari va subsidiyalari orqali hal etilishi maqsadga muvofiq.

O‘zbekiston 2022 yilda «Yashil iqtisodiyot sari o‘tish strategiyasi» va «O‘zbekiston — 2030» strategik maqsadlari doirasida barqaror rivojlanish yo‘lini rasman belgilab oldi. Logistika sohasi bu reformalar kontekstida alohida ahamiyat kasb etadi, chunki O‘zbekiston Markaziy Osiyo logistik koridorining asosiy a‘zosi sifatida mintaqaviy ta‘minot zanjirlarida yetakchi rol o‘ynashi mumkin. Mamlakatda logistika sektoridagi CSR holati hali dastlabki bosqichda bo‘lib, quyidagi tizimiy muammolar mavjud: CSR bo‘yicha majburiy hisobot talablarining yo‘qligi; ESG auditini amalga oshiruvchi mahalliy sertifikatlash markazlarining etishmasligi; raqamli infratuzilma va IoT integratsiyasining past darajasi; ta‘minotchi korxonalarda barqarorlik ko‘nikmalari va bilimlarining yetishmasligi.

Ushbu maqolada logistika sektorida korporativ ijtimoiy mas’uliyat (CSR) va yashil iqtisodiyotning nazariy asoslari, xalqaro tajriba, miqdoriy tahlil natijalari va O‘zbekiston sharoitidagi istiqbollari sistemali tarzda o‘rganildi. Tadqiqotning asosiy xulosalari quyidagilardan iborat: Birinchi: CSR va yashil iqtisodiyot logistika sektorida nafaqat etik majburiyat, balki uzoq muddatli raqobatbardoshlikning asosiy omilidir. ESG-strategiyani amalga oshirgan kompaniyalar 5 yil ichida operatsion xarajatlarni 19%, emissiyalarni 42% kamaytira oladi. Ikkinchi: Raqamli transformatsiya (AI, IoT, Big Data, blokchain) CSR maqsadlariga erishishning eng samarali vositalaridan biridir. Regress tahlili ko‘rsatishicha, raqamli transformatsiya darajasi ESG reytingiga eng kuchli ta’sir ko‘rsatadi ($\beta=0.38$). Uchinchi: Xalqaro tajriba (DHL, Maersk, Amazon, FedEx va boshqalar) shuni ko‘rsatadiki, muvaffaqiyatli CSR strategiyasi kompleks va sistemali xarakter kasb etishi, operatsion, ta‘minot zanjiri va texnologik o‘zgarishlarni bir vaqtda amalga oshirishi lozim. To‘rtinchi: O‘zbekiston logistika sektori CSR va yashil iqtisodiyot yo‘lida katta imkoniyatlarga ega, biroq tizimli siyosat (ESG hisoboti, yashil moliyalash, pilot klasterlar) va kadrlar tayyorlash zarur. Tadqiqot natijalari logistika korxonalari, davlat organlari, investorlar va akademik jamoatchilik uchun muhim amaliy ahamiyat kasb etadi. Kelajakdagi tadqiqotlar O‘zbekiston logistika korxonalarida empirik ESG ma’lumotlari to‘plash va tarmoq bo‘yicha milliy CSR ko‘rsatkichlar tizimini ishlab chiqishga yo‘naltirilishi lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. Bowen, H. R. (1953). *Social Responsibilities of the Businessman*. Harper & Row, New York.
2. Porter, M. E., & Kramer, M. R. (2011). Creating shared value. *Harvard Business Review*, 89(1/2), 62–77.
3. Seuring, S., & Müller, M. (2008). From a literature review to a conceptual framework for sustainable supply chain management. *Journal of Cleaner Production*, 16(15), 1699–1710.
4. Sbihi, A., & Eglese, R. W. (2010). Combinatorial optimization and green logistics. *Annals of Operations Research*, 175(1), 159–175.
5. UNEP (2011). *Towards a Green Economy: Pathways to Sustainable Development and Poverty Eradication*. United Nations Environment Programme, Nairobi.
6. European Commission (2001). *Promoting a European Framework for Corporate Social Responsibilities (Green Paper)*. Office for Official Publications of the European Communities, Luxembourg.

7. McKinsey & Company (2023). Sustainability in Supply Chains: How Logistics Leaders Are Creating Value. McKinsey Global Institute.
8. World Economic Forum (2023). Global Logistics ESG Report 2023. WEF, Geneva.
9. DHL Group (2024). DHL Sustainability Report 2023. Deutsche Post DHL Group, Bonn.
10. Maersk (2024). Decarbonisation at Maersk: Annual Sustainability Report 2023. A.P. Møller – Mærsk A/S, Copenhagen.
11. FedEx Corporation (2024). FedEx 2024 Environmental, Social, and Governance Report. FedEx, Memphis.

UDK:330.322

**HUDUDLARDA KLASSTERLARINI INVESTITSION - INNOVATSION
RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI (QASHQADARYO VILOYATI MISOLIDA)**

**ПЕРСПЕКТИВЫ ИНВЕСТИЦИОННОГО И ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ
КЛАСТЕРОВ В РЕГИОНАХ (НА ПРИМЕРЕ КАШКАДАРСКОЙ ОБЛАСТИ)**

**PROSPECTS FOR INVESTMENT AND INNOVATION DEVELOPMENT OF CLUSTERS
IN REGIONS (ON THE EXAMPLE OF KASHKADARYO REGION)**

Sultonov Sirojiddin Normurolovich

Iqtisodiyot va pedagogika universiteti “Iqtisodiyot” kafedrası dotsent v.b

Annotatsiya

Maqolada Qashqadaryo viloyatining ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish holati tahlil qilinib, 2018–2025-yillar oralig‘idagi asosiy ko‘rsatkichlar asosida hududning istiqboldagi o‘shish yo‘nalishlari baholandi. Tadqiqot davomida iqtisodiy o‘shish sur‘atlari, bandlik darajasi, investitsiyalar hajmi va infratuzilma rivoji tizimli tahlil qilindi.

Kalit so‘zlar: Qashqadaryo viloyati, hududiy rivojlanish, iqtisodiy o‘shish, bandlik, investitsiyalar, klasterlashuv, infratuzilma, innovatsiyalar, sanoat, qishloq xo‘jaligi, xizmat ko‘rsatish ijtimoiy farovonlik.

В статье проведён анализ социально-экономического развития Кашкадарьинской области на основе статистических данных за 2018–2025 годы. Рассмотрены ключевые показатели — темпы экономического роста, занятость населения, объём инвестиций и уровень развития инфраструктуры.

Ключевые слова: Кашкадарьинская область, региональное развитие, экономический рост, занятость, инвестиции, кластеры, инфраструктура, инновации, промышленность, сельское хозяйство, сфера услуг социальное благосостояние.

This paper analyzes the socio-economic development of the Kashkadarya region based on statistical indicators from 2018 to 2025. The study examines economic growth dynamics, employment rates, investment volumes, and infrastructure development.

Keywords: Kashkadarya region, regional development, economic growth, employment, investments, clusters, infrastructure, innovation, industry, agriculture, service sector, sustainable social welfare, industrialization.

So‘nggi yillarda O‘zbekiston iqtisodiyotida hududiy rivojlanish masalasi davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishlaridan biriga aylandi. Iqtisodiy islohotlarning chuqurlashuvi va mahalliy boshqaruv tizimining takomillashuvi natijasida har bir viloyatning o‘z resurs salohiyatidan samarali foydalanish